

Western Balkan Newsletter

Izdanje broj 7
April 2025

Sadržaj

04

SRBIJA

Bankarstvo i finansije

Elektronske otpremnice: Put digitalizacije poslovanja u Srbiji

12

SRBIJA

Građansko pravo

Pojam porodičnog doma:
Pravni izazovi i zaštita

20

SEVERNA MAKEDONIJA

Bankarstvo i finansije

Zakon o sprečavanju pranja novca u Severnoj Makedoniji: Gotovinske transakcije ograničene na 1.000 evra

Ovaj bilten namenjen je pružanju opštih informacija i ne predstavlja pravni savet.
Molimo vas da se obratite našim pravnim ekspertima za sva specifična pravna pitanja.

06

SRBIJA

**Korporativno i
komercijalno pravo**

Novi Zakon o centralnoj
evidenciji stvarnih vlasnika

08

SRBIJA

Nekretnine i izgradnja

Ugovor o zakupu: Da li je
potrebna overa kod notara?

10

SRBIJA

Radno pravo

Okolnost koja može uticati
na protek roka u
radnopravnim odnosima

14

SRBIJA

Zaštita životne sredine

Omnibus paket – najava
regulatorne reforme u EU?

16

BOSNA I HERCEGOVINA

Zaštita podataka

Rigoroznije kazne za jaču
zaštitu ličnih podataka

18

CRNA GORA

Bankarstvo i finansije

Novi Zakon o
potrošačkim kreditima

22

ALBANIJA

Bankarstvo i finansije

Zakon o osnivanju
Razvojne banke Albanije

SRBIJA • BANKARSTVO I FINANSIJE

Elektronske otpremnice: Put digitalizacije poslovanja u Srbiji

Andrea Bačaneck

Advokatski pripravnik

andrea.bacaneck@vp.rs

Na putu digitalne transformacije domaće privrede, uspostavljanje sistema elektronskih otpremnica predstavlja važan korak ka unapređenju efikasnosti, pravne sigurnosti i transparentnosti u poslovanju. U cilju sprovođenja i primene Zakona o elektronskim otpremnicama („Sl. glasnik RS“, br. 94/2024), u martu 2025. godine donet je Pravilnik o elektronskim otpremnicama („Sl. glasnik RS“, br. 21/2025), koji detaljno uređuje tehničke, bezbednosne i organizacione aspekte njihove primene, kao i obaveze svih učesnika u sistemu.

Zakon je već stupio na snagu, dok će njegova primena biti obavezna od 1. januara 2026. godine za javni

sektor i promet akciznih proizvoda, a od 1. januara 2027. godine i za sve ostale privredne subjekte. Pravilnikom su predviđeni precizni uslovi za kreiranje, čuvanje i razmenu otpremnica putem informacionog sistema, što je od ključnog značaja za doslednu primenu zakona.

Dodatno, Pravilnik detaljno uređuje način prijave i pristupanja sistemu, korišćenje sistema, formu i način unosa podataka, kao i minimalni sadržaj elektronske otpremnice potreban za njeno procesuiranje. Takođe se propisuje način evidentiranja prijema i odbijanja otpremnice, kao i postupak njenog arhiviranja.

Elektronske otpremnice predstavljaju digitalnu verziju dokumenta koji prati isporuku robe od pošiljaoca do primaoca. Omogućavaju precizno praćenje kretanja robe u realnom vremenu, automatsko generisanje prijemnih dokumenata i evidentiranje svih promena tokom transporta. Njihova validacija garantuje verodostojnost i pravnu sigurnost, jer se nakon potvrđivanja sadržaj dokumenta više ne može menjati.

Pored smanjenja administrativnog opterećenja i povećanja tačnosti podataka, sistem značajno doprinosi efikasnijoj naplati potraživanja. Elektronske otpremnice eliminišu potrebu za naknadnim dokazivanjem isporuke kroz fizičke dokumente, potpise i pečate, kao i saslušanja svedoka, što je ranije često predstavljalo izazov u praksi.

Donošenjem Pravilnika stvoreni su svi normativni uslovi za primenu Zakona u praksi, čime se omogućava uvođenje efikasnijeg, ekonomičnijeg i jednostavnijeg sistema trgovine između privrednih subjekata, u skladu sa savremenim standardima digitalnog poslovanja.

SRBIJA • KORPORATIVNO I KOMERCIJALNO PRAVO

Novi Zakon o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika

Igor Joksović**Stariji advokat**

igor.joksovic@vp.rs

Narodna skupština Republike Srbije dana 06.03.2025. godine usvojila je novi Zakon o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika (u daljem tekstu: Zakon). Zakon je objavljen u "Službenom glasniku RS", br. 19/2025 istog dana, dok je stupio na snagu dana 14.03.2025, a njegova primena počinje po isteku 18 meseci od dana stupanja na snagu, osim odredaba člana 12. stav 4. i člana 19. stav 3, koje se primenjuju od dana stupanja na snagu ovog Zakona i člana 6. stav 7. ovog Zakona koje se primenjuju danom pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

Osnovni razlog za donošenje novog Zakona su mere predviđene Akcionim planom za sprovođenje Strategije za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma za period 2020-2024. godine. Imajući u vidu da realizacija aktivnosti iz Akcionog plana zahteva veliki broj novih normativnih rešenja i intervencija u više od polovine članova važećeg Zakona, odlučeno je da se pristupi izradi novog Zakona o centralnoj evidenciji stvarnih vlasnika.

Novi Zakon uvodi pojam trasta (eng. trustee) i pravne odnose slične trust, koji su sada takođe obveznici registracije stvarnih vlasnika.

Sadržina Centralne evidencije je proširena, pa tako obveznici imaju obavezu prilikom evidentiranja stvarnih vlasnika da dostave dokumente na osnovu kojih je stvarni vlasnik određen, kao i kopiju pasoša ili strane lične karte, ukoliko se stranac evidentira kao stvarni vlasnik.

Pored toga, produžen je rok za evidentiranje stvarnih vlasnika prilikom osnivanja registrovanih subjekata ili promene stvarnih vlasnika, tako da sada rok za registraciju iznosi 30 dana u odnosu na prethodni rok od 15 dana od dana nastanka obaveze.

Od novina treba istaći i dužnost obveznika da izvrše proveru tačnosti i ažurnosti evidentiranih podataka o stvarnom vlasniku u roku od godinu dana od dana poslednjeg evidentiranja podataka o stvarnom vlasniku, odnosno od dana poslednje potvrde tačnosti i ažurnosti evidentiranih podataka o stvarnom vlasniku i da daljem roku od 30 dana potvrde tačnost i ažurnost evidentiranih podataka o stvarnom vlasniku.

Postojeći Registrovani subjekti dužni su da se usklade sa odredbama novog Zakona u roku od 60 dana do dana početka primene Zakona, dok se očekuje da podzakonski akti za sprovođenje Zakona budu doneti u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu Zakona.

SRBIJA • NEKRETNINE I IZGRADNJA

Ugovor o zakupu: Da li je potrebna overa kod notara?

Ugovor o zakupu: Da li je potrebna overa kod notara?

Ugovor o zakupu stana, lokala ili drugog prostora jedan je od najčešćih pravnih poslova u prometu nepokretnosti. Iako Zakon o obligacionim odnosima ne propisuje obaveznu overu ugovora kod notara za njegovu punovažnost, postoje značajni razlozi zbog kojih je preporučljivo da se takva overa ipak obavi.

Naime, ukoliko zakupodavac i zakupac odluče da ugovor zaključe u formi javnobeležnički overene (solemnizovane) isprave, moguće je da se u sam ugovor unesu klauzule koje mu daju snagu izvršne isprave. To znači da, u slučaju da zakupac ne ispuni svoju obavezu da se po isteku zakupa iseli iz nepokretnosti, zakupodavac može direktno pokrenuti izvršni postupak – bez prethodnog vođenja dugotrajnog parničnog postupka.

Na ovaj način štedi se vreme i novac, a zakupodavac dobija sigurnost da će moći efikasno zaštititi svoja prava. Overa ugovora kod notara takođe dodatno potvrđuje identitet ugovornih strana i sadržaj ugovora, što može biti ključno u slučaju spora.

Zbog svega navedenog, iako nije zakonski obavezna, solemnizacija ugovora o zakupu predstavlja preporučenu praksu u interesu pravne sigurnosti svih učesnika u zakupu nepokretnosti.

Jovana Čapaković

Stariji partner –advokat

jovana.capakovic@vp.rs

SRBIJA • RADNO PRAVO

Okolnost koja može uticati na protek roka u radnopravnim odnosima

Na prvi pogled, rok u pravu deluje kao jasno određen vremenski period. Međutim, šta ukoliko to nije uvek slučaj? Pitanje trajanja rokova dobija poseban značaj kada se radi o ostvarivanju prava iz radnopravnih odnosa, gde strogo formalno tumačenje rokova, bez osvrta na praksu suda, može dovesti do donošenja pogrešnih odluka od strane poslodavaca i samim tim povrede prava zaposlenih.

Zakon o radu na više mesta daje zaposlenima rokove u kojima mogu ostvariti svoja prava ili se izjasniti u vezi sa konkretnim radnopravnim pitanjem. Takvi su na primer, rok od najmanje osam radnih dana za izjašnjenje na ponudu za zaključenje aneksa ugovora o radu, ili najmanje osam (kalendarskih) dana koje zaposleni mora imati na raspolaganju kako bi mogao da se izjasni na navode iz primljenog upozorenja o postojanju razloga za otkaz ugovora o radu.

Ukoliko se, nakon dobijene ponude za zaključenje aneksa ugovora o radu zaposleni ne izjasni na istu u datom roku, a razlog zaključenja aneksa je jedan od zakonom propisanih, to može predstavljati osnov za otkaz ugovora o radu od strane poslodavca. Isto važi i u slučaju upozorenja na postojanje razloga za otkaz ugovora o radu – protekom roka za izjašnjenje, poslodavac može nastaviti sa procedurom otkaza ugovora o radu zaposlenom.

Ali šta će se desiti ukoliko zaposleni zaista nije u mogućnosti da se izjasni u zakonom propisanom roku?

Odgovor nije najlakše dati uzimajući u obzir podeljena mišljenja povodom ovog pitanja u sudskoj praksi i razilaženje u stavovima prilikom odlučivanja Vrhovnog (kasacionog) suda. Iako situacije nisu identične (jedna se odnosi na ponudu za zaključenje aneksa ugovora o radu, a druga na upozorenje o postojanju razloga za otkaz ugovora o radu) pogodne su za upoređivanje s obzirom da imaju jedan zajednički element koji je od velike važnosti, a to je privremena sprečenost za rad (bolovanje) zaposlenog.

Prema jednom stavu sudske prakse, privremena sprečenost za rad može dovesti do zastoja u proteku roka koji zaposlenom stoji na raspolaganju, dok prema drugom stavu nema uticaja na rok u kome zaposleni može da ostvari svoje pravo na izjašnjenje ili odbranu u postupku pred poslodavcem.

Vrhovni sud je presudom broj Rev2 1986/2022 preinačio odluke nižestepenih sudova i utvrdio da, iako je protekao rok za odgovor na dobijenu ponudu, otkaz koji je poslodavac dao zaposlenom nije bio zakonit. Navedeno je odlučeno s obzirom na okolnost da prvostepeni i drugostepeni sud nisu uzeli u obzir činjenicu da je zaposleni za vreme proteka roka za izjašnjenje na ponudu, bio privremeno sprečen za rad, odnosno, da je bio na bolovanju (iako na istom nije bio kada je ponudu primio). Vrhovni sud je u

obrazloženju naveo da se ne može smatrati da su se stekli uslovi za otkaz ugovora o radu u ovoj situaciji s obzirom na to da se dani kada je zaposleni bio na bolovanju ne mogu računati u rok za odgovor na dobijenu ponudu. Epilog ovog postupka bio je pozitivan za zaposlenog, odnosno, poslodavcu je naloženo da zaposlenog vrati na rad.

Sa druge strane presudom Vrhovnog kasacionog suda Rev2 1101/2016 utvrđeno je da okolnost što je otkazni postupak sproveden za vreme bolovanja zaposlenog, ne predstavlja smetnju prilikom davanja otkaza, s obzirom na to da su razlozi za otkaz ugovora o radu nastali u vreme kada je zaposleni bio prisutan na radu. Prema izričitom stavu suda iznetom u predmetnoj presudi, dostavljanje upozorenja na postojanje razloga za otkaz, a potom i samog rešenja o otkazu u vreme kada se zaposleni nalazio na bolovanju, nikako ne utiče na zakonitost tog rešenja.

Na kraju može se zaključiti da neujednačena sudska praksa koja se odnosi na rokove za izjašnjenje zaposlenih u navedenim situacijama, a usled okolnosti da su privremeno sprečeni za rad stvara pravnu nesigurnost i otežava doslednu primenu zakona.

Miloš Krvavac
Advokatski pripravnik
milos.krvavac@vp.rs

SRBIJA • GRAĐANSKO PRAVO

Pojam porodičnog doma: Pravni izazovi i zaštita

Porodični dom, u vidu posebnog instituta porodičnog prava, nije predmet pravne zaštite u Republici Srbiji. Za razliku od toga, novim Porodičnim zakonom Republike Srpske predviđena je posebna zaštita porodičnog doma, te je ovaj institut postao predmet interesovanja stručne javnosti i u Republici Srbiji.

Porodični dom se definiše kao nepokretnost koju je porodica odabrala za život tj. u kojoj je centar njihovih životnih aktivnosti. U pravu Republike Srpske je definisan kao nepokretnost (kuća, stan ili druga stambena jedinica) u kojoj stanuju roditelji i njihova maloletna ili usvojena deca. Po prirodi stvari, jedna porodica može imati samo jedan porodični dom, nezavisno od toga koliko nepokretnosti članovi te porodice imaju u svojini.

Potreba da se u zakonodavstvo uvrste odredbe o posebnoj zaštiti porodičnog doma ogleda se u činjenici da se dok god traje zajednica života, ne javlja potreba za regulisanjem odnosa članova porodice povodom porodičnog doma. Međutim, ukoliko zajednica života prestane, otvaraju se brojna pitanja u vezi sa porodičnim domom, među kojima je najznačajnije ko će od partnera moći da nastavi da živi u

porodičnom domu, a ko će morati da se iseli i pod kojim uslovima. Sa vanpravnog stanovišta, za decu je posebno važno da nastave da žive u porodičnom domu, iz kog razloga se uporednopravno to pravo u najvećem broju slučajeva pruža onom partneru koji nastavlja sa vršenjem roditeljskog prava (čak i kada je porodični dom u vlasništvu drugog partnera).

Za sada, odredbe o posebnoj zaštiti porodičnog doma nisu predviđene ni u Porodičnom zakonu (s izuzetkom prava stanovanja - habitatio), ni u Nacrtu građanskog zakonika Republike Srbije. Međutim, Nacrt ipak sadrži odredbe koje se odnose na porodični dom, u delu kojim se uređuje sadržina bračnog ugovora. Predviđeno je da je raspolaganje stambenim prostorom (stan, kuća) u kojoj supružnici žive sa svojom decom, bez obzira da li pripadaju posebnoj ili zajedničkoj imovini (porodični dom), a koje je suprotno najboljem interesu deteta – nevažeće (čl. 2437, st. 3 Nacrta).

Jelena Plamenac
Stariji advokat
jelena.plamenac@vp.rs

SRBIJA • ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Omnibus paket – najava regulatorne reforme u EU?

Evropska komisija je 26. februara 2025. godine predstavila „Omnibus paket“ – paket reformi koje obuhvataju više zakonodavnih oblasti, uključujući pravila o održivom finansiranju, CBAM i ulaganja, sa ciljem pojednostavljivanja pravila EU, jačanja konkurentnosti i privlačenja investicija. Cilj ove inicijative je smanjenje administrativnih opterećenja za 25% za sve privredne subjekte i za 35% za mala i srednja preduzeća.

Inicijativa, između ostalog, obuhvata izmene Direktive o izveštavanju o korporativnoj održivosti (CSRD), Direktive o dužnoj pažnji u oblasti korporativne održivosti (CSDDD), uz nacrt Delegirane uredbe o taksonomiji koji je otvoren za javnu raspravu, sa ciljem da se izveštavanje o održivosti učini efikasnijim i manje opterećujućim.

Glavne promene u oblasti izveštavanja o održivosti se odnose na:

- Izuzimanje oko 80% kompanija iz obuhvata CSRD, uz zadržavanje obaveza samo za one sa više od 1.000 zaposlenih i većim finansijskim pokazateljima;
- Uvođenje zaštitnih mehanizama kako bi se manja preduzeća u lancima vrednosti zaštitila od prekomernih zahteva velikih kompanija;
- Vršnje revizije i pojednostavljenje važećih Evropskih standarda za izveštavanje o održivosti (ESRS), koji će ostati obavezni za kompanije koje i dalje potpadaju pod regulativu;

- Ukidanje obaveze donošenja sektorskih standarda i zadržavanje zahteva za "ograničenu" uverljivost izveštaja;

- Ograničavanje izveštavanja po osnovu EU Taksonomije na najveće kompanije, uz mogućnost dobrovoljnog izveštavanja za ostale.

Predložene izmene bi mogle da smanje administrativne troškove u iznosu od približno 4,4 milijarde evra godišnje. Očekivani efekti, međutim, neće biti ostvareni ukoliko zakonodavci ne postignu pravovremeni politički konsenzus o konkretnim rešenjima. Iako je pojednostavljenje propisa poželjno sa stanovišta konkurentnosti, ono ne sme da ide na uštrb klimatskih i ekoloških ciljeva. Predviđanja ukazuju na to da bi kumulativne štete od klimatskih promena do 2050. godine mogle biti i do šest puta veće od troškova neophodnih za smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte, odnosno postizanja ciljeva iz Pariskog sporazuma. Shodno tome, svaka odluka koja ne uzme u obzir dugoročne klimatske i ekonomske posledice, bez obzira na kratkoročne koristi, može predstavljati korak unazad i doprineti daljem produbljivanju klimatske krize.

Jana Sovilj
Advokatski pripravnik
jana.sovilj@vp.rs

BOSNA I HERCEGOVINA • ZAŠTITA PODATAKA

Rigoroznije kazne za jaču zaštitu ličnih podataka

Adnan Sarajlić

Advokat

adnan.sarajlic@sarajliclaw.com

Modernizacija pravnog okvira, zaštita privatnosti pojedinca, smanjenje zloupotrebe podataka, pseudonimizacija, zaštita osnovnih prava i sloboda fizičkih lica u Bosni i Hercegovini, razlozi su donošenja novog Zakona o zaštiti ličnih podataka, objavljenog u Službenom glasniku BiH, br. 12/25 (u daljem tekstu: „Zakon“).

Zakonom se vrši usklađivanje s odredbama Uredbe (EU) 2016/679 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. aprila 2016. godine o zaštiti pojedinca u vezi sa obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka.

Unapređenje u domenu zaštite svakog podatka koji se odnosi na fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi ogleda se kroz sljedeća prava nosioca podataka:

- pravo na pristup ličnom podatku (svrha obrade, kategorija ličnog podatka koji se obrađuje, predviđeni rok u kojem se lični podaci čuvaju);
- pravo na ispravku (kontrolor podataka mora omogućiti ispravku netačnog ličnog podatka bez nepotrebnog odgađanja);

- pravo na brisanje (omogućeno ograničeno brisanje ličnog podatka nosioca podatka);
- pravo na ograničenje obrade (kontroloru podataka nije više potreban lični podatak za potrebe obrade, ali ga nosilac podataka zahtijeva radi postavljanja, ostvarivanja ili odbrane pravnih zahtjeva);
- pravo na prenosivost ličnog podatka (preuzimanje ličnog podatka od strane nosioca podatka i prenos tog podatka na drugog kontrolora);
- pravo na prigovor (pravo nosioca podatka da u svakom trenutku podnese prigovor na obradu njegovog ličnog podatka kontroloru podataka).

Radnje obrade ličnih podataka strogo su regulisane Zakonom te zahtijevaju da prilikom jedne od radnji obrade uvijek mora postojati jasan pravni osnov za takvu radnju uz poštovanje principa obrade ličnih podataka kroz zakonitost, pravičnost i transparentnost u odnosu na nosioca podataka.

Edna Basara

Advokatski pripravnik

edna.basara@sarajliclaw.com

Veći stepen zaštite dodatno je zagarantovan propisanim obavezama kontrolora podataka i obrađivača koji su u skladu s ovim Zakonom obavezni da započetu obradu ličnih podataka završe u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona.

Za nepoštivanje odredbi Zakona propisane su kazne za kontrolore, odgovorna lica i zaposlene u kontroloru i iste su određene u

rasponu od 500 KM do 100.000 KM i odnose se na radnje obrade posebnih kategorija podataka, obradu podataka bez saglasnosti ili bez potrebne zaštite kao i za nepravilnu obradu podataka.

Bez obzira što apsolutna bezbjednost nikada ne može biti uspostavljena, donošenje Zakona jedan je od ključnih prioriteta na evropskom putu i značaj je doprinos procesu digitalizacije.

CRNA GORA • BANKARSTVO I FINANSIJE

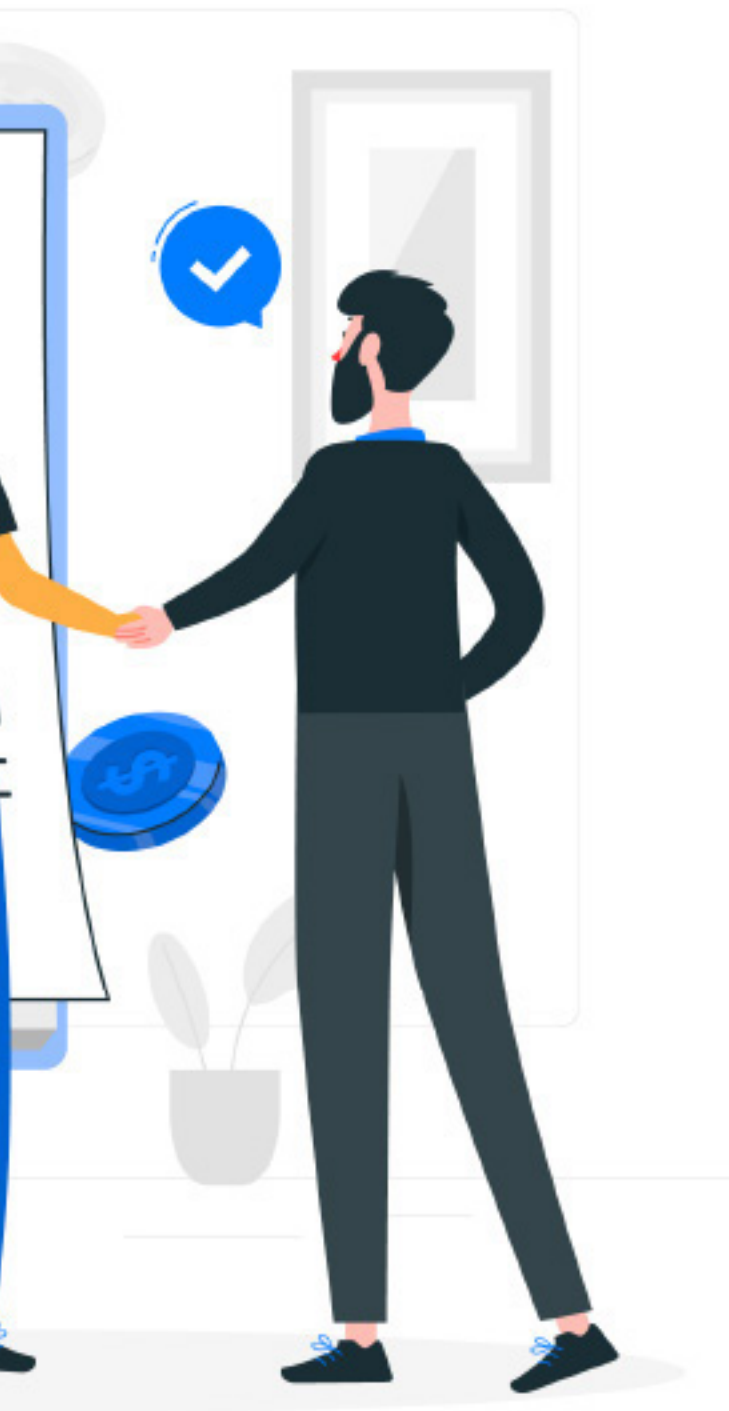
Novi Zakon o potrošačkim kreditima

Skupština Crne Gore je 12. februara 2025. godine usvojila i po prvi put predstavila javnosti novi Zakon o potrošačkim kreditima, koji predstavlja značajan korak u unapređenju zaštite potrošača i još jedan u nizu koraka usklađivanja crnogorskog zakonodavstva sa evropskim standardima. Novi Zakon usklađen je sa propisima koje je postavila evropska Direktiva 2014/17/EU, koja se odnosi na potrošačke stambene kredite.

Ovo su ključne novine:

- **Ukidanje naknada:** Zakon ukida naknade za obradu i prijevremenu otplatu stambenih kredita, čime se smanjuju finansijski troškovi za korisnike ovih kredita.
- **Ograničenje kamatnih stopa:** Uspostavlja se maksimalna dozvoljena efektivna kamatna stopa na potrošačke kredite, koja ne može biti veća od ponderisane efektivne kamatne stope svih potrošačkih kredita uvećane za 100%.
- **Procjena kreditne sposobnosti:** Kreditori su obavezni da procijene kreditnu sposobnost potrošača prije odobravanja kredita i tokom trajanja kreditnog odnosa, kako bi se pravovremeno prepoznali korisnici koji imaju poteškoće u plaćanju.

• Zaštita u slučaju finansijskih

poteškoća: Prije pokretanja izvršnog postupka, kreditori moraju preduzeti sve opravdane i razumne mjere kako bi pokušali da postignu dogovor sa potrošačima o naplati potraživanja prije nego što pokrenu postupak izvršenja, a sve sa ciljem smanjenja broja sudskih sporova i omogućavanja boljeg rješavanja dugovanja na način koji je prihvatljiv za obje strane, uz očuvanje prava potrošača i odgovornost kreditora.

• Obavezna informisanost: Zakon propisuje strože zahtjeve za informisanje potrošača, obavezujući kreditore i kreditne posrednike da jasno i razumljivo predoče sve relevantne informacije o kreditima, omogućavajući potrošačima da donesu informisane odluke prije nego što se potpiše ugovor.

Ove promjene imaju za cilj poboljšanje položaja potrošača i unapređenje kreditnog tržišta, dok istovremeno osiguravaju poštovanje konkurencijskih pravila među kreditorima i kreditnim posrednicima u okviru pravednih tržišnih uslova.

Zakon je stupio na snagu dana 28.2.2025, a primjenjuje se nakon devet mjeseci od dana stupanja na snagu.

Vasilisa Pejović

Advokat

vasilisa.pejovic@vp.rs

SEVERNA MAKEDONIJA • BANKARSTVO I FINANSIJE

Zakon o sprečavanju pranja novca u Severnoj Makedoniji: Gotovinske transakcije ograničene na 1.000 evra

Daniela Todorovska**Advokat**

daniela.todorovska@vp.rs

Odredbe Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (Službeni glasnik Republike Makedonije br. 151/2022 ... 9/2025) stupaju na snagu od 1. januara 2025. godine, time smanjujući limit za gotovinska plaćanja za robu i usluge.

Zakon sveobuhvatno reguliše mere, postupke i procedure koje se primenjuju od strane lica, odgovarajućih organa i tela u svrhu otkrivanja i sprečavanja pranja novca, kao i povezana krivična dela, i finansiranje terorizma.

U skladu sa članom 204. Zakona, zabrana gotovinskog plaćanja za robu i usluge, koja je do 31. decembra 2024. godine iznosila do 2.000,00 evra u dinarskoj protivvrednosti, od 1. januara 2025. godine smanjena je na 1.000,00 evra u dinarskoj protivvrednosti. Ovo se odnosi na jednu ili više jasno povezanih transakcija koje nisu obavljene putem banke, štedionice ili druge platne ustanove, osim ako nije drugačije uređeno nekim drugim zakonom. Ova zabrana se ne odnosi na priređivače igara na sreću.

Iz ovih zakonskih odredbi proizilazi da transakcije čiji iznos prelazi navedeni prag od 1.000,00 evra u dinarskoj protivvrednosti moraju da se obave putem banke, štedionice ili druge platne ustanove.

Odredbe Zakona potvrđuju nameru zakonodavca da spreči pranje novca u svakodnevnim radnjama i funkcionisanju lica, jer prepoznaje koliko je teško ući u trag gotovinskim transakcijama.

Štaviše, ove odredbe ograničavaju mogućnost da kriminalna sredstva uđu u zakonite tokove privrede. Takođe, država se bori protiv neformalnih mreža koje se koriste za finansiranje terorizma, smanjuje sivu ekonomiju sprečavanjem „plaćanja na ruke“, podstiče građane da koriste bankarske usluge i povećava finansijsku transparentnost.

Ove mere i zakonske izmene predstavljaju deo napora Vlade Republike Severne Makedonije da se uskladi sa direktivama Evropske unije u borbi protiv pranja novca, kao i sa međunarodnim standardima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma.

ALBANIJA • BANKARSTVO I FINANSIJE

Zakon o osnivanju Razvojne banke Albanije

Savet ministara je 6. marta 2025. godine odobrio nacrt zakona o osnivanju Razvojne banke Albanije. Ova vladina inicijativa želi da podstakne ekonomski i socijalni razvoj zemlje pružanjem finansijske podrške nedovoljno zastupljenim sektorima i strateškim projektima.

Institucija će biti usmerena na tri glavna stuba:

- Finansiranje infrastrukture;
- Podrška malim i srednjim preduzećima;
- Podsticanje izvoza.

Razvojna banka Albanije osmišljena je da podrži razvoj fizičke i digitalne infrastrukture širom zemlje, čime doprinosi unapređenju javne povezanosti i pružanja usluga. Pored finansiranja infrastrukturnih projekata, institucija će nuditi i finansijske instrumente usmerene na podršku albanskim preduzećima u širenju prisustva na međunarodnim tržištima, čime se jača konkurentnost domaćih proizvoda i usluga. Takođe, olakšavanjem pristupa finansiranju za mala i srednja preduzeća, koja se često suočavaju sa preprekama prilikom dobijanja kredita od tradicionalnih banaka, ova tri stuba zajedno doprinose ostvarivanju osnovnog cilja podsticanja ekonomskog rasta.

Banka je napravljena po ugledu na nacionalne promotivne banke unutar Evropske unije i ima za cilj da odgovori na postojeće praznine na finansijskom tržištu.

Osnovana je kao akcionarsko društvo u kojem albanska država ima udeo od 51% vlasništva, dok su preostale akcije dostupne drugim potencijalnim investitorima.

Tokom zakonodavnog procesa usvajanja nacrtu Zakona o osnivanju Razvojne banke Albanije (Albanian Development Bank - ABD), nekolicina poslanika i ekonomskih stručnjaka izrazilo je zabrinutost, pre svega u vezi sa potencijalnim ekonomskim rizicima, kao i pitanjima nadzora i regulatornog okvira. Pomenuta zabrinutost proizilazi iz odredbi nacrtu zakona kojima ABD ima ovlašćenje da prikuplja javnu štednju putem albanske pošte, bez potpunog podvrgavanja nadzoru Banke Albanije.

Vlada je uvela izmene nacrtu u vidu odgovora na ova pitanja. Naknadno je odlučeno da aktivnosti vezane za javnu štednju, koja će se obavljati putem posebne jedinice unutar albanske pošte, biti pod nadzorom Banke Albanije. Ova mera je imala za cilj jačanje regulatornog nadzora i ublažavanje potencijalnih finansijskih rizika.

Uprkos navedenim prigovorima, većina poslanika podržava inicijativu, navodeći da ona predstavlja bitan korak ka ekonomskom i socijalnom napretku zemlje. Zakon je odobren na plenumu održanom 17. marta 2025. godine.

Magdhalini Lena

Advokat

magdhalini.lena@vp.rs

Regionalna pokrivenost

VP Srbija

Teodora Drajzera 34,
11000 Beograd
info@vp.rs

VP Bosna i Hercegovina

Maršala Tita 28,
71000 Sarajevo
office.ba@vp.rs
Kontakt osoba
Adnan Sarajlić
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Crna Gora

Hercegovačka 56,
81110 Podgorica
office.mne@vp.rs
Kontakt osoba
Vasilisa Pejović
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Severna Makedonija

Dimitrie Čupovski 22A/1-3,
1000 Skopje
office.mk@vp.rs
Kontakt osoba
Daniela Todorovska
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Albanija

Abdula Frašerija 2/8,
1008 Tirana
office.al@vp.rs
Kontakt osoba
Magdhalini Lena
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom

VP Kosovo

Garibaldijeva H13 12,
10000 Priština
office.ks@vp.rs
Kontakt osoba
Besim Parduzi
* Nezavisni advokat u saradnji sa
VP advokatskom kancelarijom